

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови Приймальної комісії

О.М.Шикова

_____ 2016 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування для вступників

для здобуття вищої освіти ступеня бакалавра

**з напрямів підготовки «Економіка підприємства», «Фінанси і кредит»,
«Облік і аудит», «Маркетинг», «Менеджмент» «Міжнародна економіка»**

(на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за іншою спеціальністю)

Автор: Захарова К.Ф.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

економічної теорії

(протокол № 7 від «25» лютого 2016 р.)

Завідувач кафедри

Радіонова І.Ф.

Київ, 2016

ВСТУП

Прийом вступників, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за іншою спеціальністю, для здобуття вищої освіти ступеня бакалавра з напрямів підготовки «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Фінанси і кредит», «Облік і аудит», «Менеджмент» на 2 курс, «Міжнародна економіка» на 2-3 курс, проводиться за результатами комплексного іспиту з фаху з дисциплін циклу професійної підготовки «Економічна теорія» та «Мікроекономіка».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Мікроекономіка як розділ економічної науки

Поняття економіки. Економічна наука. Основні етапи розвитку економічної науки. Предмет економічної теорії. Методи економічної теорії. Економічні категорії. Економічні закони. Функції економічної теорії.

Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Обмеженість ресурсів. Вибір і ціни. Роль ціни в розподілі ресурсів. Економічні операції і ринки. Ціль і функції ринків. Неринкова діяльність. Права власності: необхідна умова ринкового обміну. Операційні витрати. Методологія мікроекономіки: теорії і моделі. Побудова моделі. Позитивний і нормативний аналіз. Застосування і межі мікроекономічної теорії.

Тема 2. Виробничі можливості суспільства

Потреби. «Піраміда потреб» А. Маслоу. Корисність та уподобання в економічній теорії. Економічні блага. Економічні потреби. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага.

Економічний закон зростання потреб. Взаємозв'язок потреб і виробництва. Економічні інтереси. Економічні ресурси. Класифікація економічних ресурсів.

Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; субституціональність. Множинність благ та повна інформованість споживача, зовнішні умови для здійснення вибору.

Бюджетні обмеження споживача. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача

на розміщення бюджетної лінії та процес споживання. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Криві байдужості і рівновага споживача. Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості.

Тема 3. Економічна система суспільства

Економічна система. Основні елементи економічної системи. Продуктивні сили. Економічні відносини. Механізм господарювання. Система економічних відносин. Типи економічних систем. Перехідна економічна система.

Власність як економічна категорія. Власність як юридична категорія. Суб'єкти та об'єкти власності.

Тема 4. Товарне виробництво. Теорії вартості та грошей

Натуральне виробництво. Товарне виробництво. Умови виникнення та існування товарного виробництва. Товар. Властивості товару.

Теоретичні концепції виникнення грошей. Сутність грошей. Функції грошей та їх еволюція. Грошовий обіг. Грошова система. Типи грошових систем. Паперові гроші. Кредитні гроші. Електронні гроші.

Тема 5. Ринок як форма функціонування товарного господарства

Ринок. Умови виникнення ринкового господарства. Етапи формування ринку. Функції ринку. Суб'єкти ринку. Об'єкти ринку. Структура ринку. Класифікація ринків. Інфраструктура ринку. Функції інфраструктури ринку. Моделі переходу до ринку. Переваги ринкової економіки. Недоліки ринкової економіки.

Ринковий механізм: попит і пропозиція. Зміни попиту і пропозиції. Крива попиту. Закон попиту. Пояснення закону попиту.

Індивідуальний і ринковий попит. Аналіз змін в обсязі попиту та попиту в цілому. Чинники попиту. Відмінності в поняттях "зміна попиту" та «зміна обсягу попиту». Зрушення кривої попиту.

Пропозиція: суть і засоби подання. Поняття пропозиції. Крива пропозиції, її нахил. Аналіз змін у пропозиції та обсягу пропонованого товару. Чинники пропозиції. Зрушення кривої пропозиції.

Ринкова рівновага попиту і пропозиції. Поняття рівноваги на ринку. Зміни в ринковій рівновазі: порівняльний статичний аналіз. Реакція ринку на зміну попиту. Реакція ринку на зміну пропозиції.

Використання аналізу попиту і пропозиції. Аналіз наслідків оподаткування. Квоти і тарифи. Контроль над цінами.

Криві ринкового попиту. Чинники ринкового попиту. Еластичність попиту за ціною (цінова еластичність попиту). Обчислення ЕПЦ. Еластичність у точці кривої попиту та на її відрізьку (дугова еластичність). Межі зміни ЕПЦ. Емпіричні оцінки ЕПЦ.

Використання ЕПЦ для аналізу витрат споживача. ЕПЦ та зміни в валовому доході. Попит з одиничною еластичністю.

Інші еластичності попиту. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту.

Криві попиту і виграш споживача. Використання концепції виграшу споживача для визначення вигоди від субсидій.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства.

Підприємство як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Принципи підприємницької діяльності. Форми підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Об'єкти підприємництва. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства (фірми).

Виробнича функція з одним змінним фактором. Середня продуктивність праці. Гранична продуктивність праці. Криві сукупного, середнього і граничного продуктів змінного фактора виробництва L та їх взаємозв'язки. Правило спадної віддачі змінного фактора виробництва. Характеристика графіка виробничої функції у короткостроковому періоді.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Карта ізоквант. Гранична норма технологічного заміщення. Ізокванта для виробничих функцій.

Ефект масштабу. Поняття про економію, обумовлену зростанням масштабів виробництва. Графіки виробничої функції за сталою (постійною), спадною та зростаючою віддачею.

Суть прибутку. Теорії прибутку. Види прибутку. Норма прибутку. Функції прибутку. Економічна роль прибутку.

Тема 7. Витрати виробництва

Визначення витрат виробництва. Економічні витрати. Бухгалтерські витрати. Витрати втрачених можливостей (альтернативні витрати). Явні і неявні, внутрішні і зовнішні витрати.

«Нормальний прибуток» як одна із складових витрат втрачених можливостей. Постійні та змінні витрати. Сукупні, середні та граничні витрати.

Витрати в короткостроковому періоді. Співвідношення між граничними витратами, середніми змінними витратами і середніми витратами. Витрати в довгостроковому періоді.

Тема 8. Конкуренція та монополія в ринковій економіці

Конкуренція. Умови виникнення та існування конкуренції. Негативні риси конкуренції. Позитивні риси конкуренції. Конкурентноспроможність. Методи конкурентної боротьби. Види конкуренції.

Досконала конкуренція, ознаки. Максимізація прибутку. Поняття валового (загального, сукупного), середнього і граничного доходу. Валовий дохід, сукупні витрати і економічний прибуток.

Граничний аналіз максимізації прибутку. Принцип зіставлення граничного доходу з граничними витратами.

Мінімізація збитків фірми: «сукупний» і «граничний» підходи. Пропозиція фірми в короткому періоді. Короткострокова ринкова пропозиція і її визначальні чинники.

Довгострокова конкурентна рівновага і пропозиція товарів. Характеристика довготривалої конкурентної рівноваги. Рівновага галузі. Розширення операцій фірми в довготривалому періоді.

Монополія. Чиста монополія і монопольна влада. Суть монополії. Ознаки монополії. Різновиди монополій. Бар'єри для вступу конкурентів в галузь. Умови підриву монопольної влади.

Попит і крива попиту на продукт монополіста. Граничний доход монополіста. Ціна, граничний доход і еластичність попиту за ціною.

Максимізація прибутку монопольними фірмами в короткостроковому періоді. Аналіз короткострокової монопольної рівноваги. Взаємозалежність обсягу виробництва, цін, витрат і доходу. Правило "великого пальця" для ціноутворення.

Принципи ціноутворення за ринкової влади. Цінова дискримінація. Захват споживацького надлишку. Розділення ринків монополістом і встановлення більш високої ціни на продукт за умов менш еластичного попиту.

Тема 9. Олігополія та монополістична конкуренція.

Поняття монополістичної конкуренції. Ознаки монополістичної конкуренції. Диференціація продукту і її форми. Умови входу в галузь. Нецінова конкуренція за даної ринкової структури.

Короткострокова рівновага фірми при монополістичній конкуренції. Довготривала рівновага фірми при монополістичній конкуренції.

Олігополія. Основні ознаки олігополії. Свідоме суперництво і олігополістичні цінові війни. Формування умов політики і відповідна реакція конкурентів. Теорія ігор.

Модель дуополії Курно. Рівновага Курно.

Змова і картелі.

Ламана крива попиту. Лідерство в цінах. Ціноутворення за принципом «витрати плюс...». Нецінова конкуренція. Ефективність олігополії і її наслідки.

Тема 10. Ринок факторів виробництва.

Фактори виробництва, їх роль і оцінка. Фактори виробництва в аспекті мікроекономічного аналізу.

Досконала конкуренція на ринках ресурсів. Граничний доход від продажу продукту, виробленого за допомогою ресурсу. Правило використання ресурсів. Економічність попиту на економічні ресурси. Крива попиту фірми на ресурс.

Галузевий і ринковий попит на ресурси. Фактори, що визначають еластичність попиту на ресурс в галузі. Крива ринкового попиту. Ринкова пропозиція ресурсів. Галузева і ринкова пропозиція ресурсів. Економічна

теорія праці. Попит на працю з боку окремої фірми. Рівень зарплати (ціни попиту) і гранична продуктивність праці. Крива попиту окремої фірми на працю. Попит на працю в галузі.

Пропозиція праці, її сукупний характер. Заробітна плата як основний чинник пропозиції.

Функціонування конкурентних ринків ресурсів. Рівновага на конкурентному ринку факторів виробництва.

Капітал як фактор виробництва довготривалого користування. Основний і оборотний капітал. Рух капіталу. Фактор часу в оцінці основного капіталу. Поняття дисконтованої вартості. Відсоткова та дисконтована вартість капітального товару.

Ринки землі. Розташування, використання землі і земельна рента. Ціна землі і відмінності в ренті.

Ринок природних ресурсів. Формування ціни на ринку природних ресурсів.

Тема 11. Суспільне відтворення продукту та доходу. Вимірювання обсягу національного виробництва

Суспільне відтворення. Види суспільного відтворення: просте, звужене, розширене.

Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний продукт (ВНП). Методи обрахунку ВВП. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід (НД).

Економічне зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне, інтенсивне, змішане. Показники економічного зростання. Чинники економічного зростання.

Тема 12. Циклічність економічного розвитку та його наслідки

Макроекономічна рівновага. Економічний цикл. Теорії циклічних коливань. Фази циклу. Економічна криза. Особливості сучасних економічних циклів і криз.

Зайнятість. Безробіття. Види безробіття. Форми безробіття. Повна зайнятість. Рівень безробіття. Закон Оукена. Соціально-економічні наслідки безробіття.

Інфляція. Причини інфляції. Види інфляції. Типи інфляції. Показники інфляції. Індекс цін (рівень інфляції). Темп інфляції. Соціально – економічні наслідки інфляції.

Тема 13. Економічна роль держави

Причини втручання держави в економіку. Державне регулювання економіки. Перерозподіл доходів. Податки. Система оподаткування. Принципи оподаткування. Методи оподаткування. Державний бюджет. Функції державного бюджету. Головні джерела надходжень до бюджету. Форми виплат із державного бюджету. Види економічної політики держави. Економічне регулювання. Адміністративне регулювання.

Тема 14. Світове господарство та форми міжнародних економічних відносин

Світове господарство. Етапи розвитку світового господарства. Міжнародний поділ праці. Суб'єкти світового господарства.

Міжнародні економічні відносини. Міжнародний рух капіталів. Прямі інвестиції. Портфельні інвестиції. Міжнародне науково–технічне співробітництво. Світова торгівля.

Етапи розвитку міжнародної валютної системи. Курс валют. Конвертованість валюти.

Тема 15. Глобалізація світової економіки

Поняття глобалізація. Фактори глобалізації. Соціально-економічні передумови. Форми прояву глобалізації. Етапи глобалізації. Глобалізація економіки. Протиріччя глобалізації економіки.

Класифікація глобальних проблем за сферами дії. Екологічна криза. Глобальні інформаційні проблеми. Передумови вирішення глобальних проблем.

ПИТАННЯ ДЛЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. Предмет економічної теорії та методи пізнання економічних процесів.
2. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії.
3. Методологія мікроекономіки.
4. Корисність та уподобання в економічній теорії.
5. Економічні блага.
6. Економічні потреби.
7. Поняття корисності.
8. Становлення та основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
9. Функції економічної теорії.
10. Функції мікроекономіки.
11. Економічні потреби суспільства, їхня суть та структура.
12. Економічні ресурси та їх види. Обмеженість ресурсів та проблема вибору.
13. Основні елементи економічної системи.
14. Типи економічних систем.
15. Умови виникнення та існування товарного виробництва.
16. Сутність грошей. Функції грошей та їх еволюція.
17. Поняття ринку та умови його функціонування.
18. Суб'єкти та об'єкти ринку.
19. Інфраструктура ринку: зміст та елементи.
20. Бюджетне обмеження і можливості споживача.
21. Криві байдужості і рівновага споживача.
22. Індивідуальний і ринковий попит.

23. Виробнича функція з одним змінним фактором.
24. Суть прибутку. Теорії прибутку.
25. Види прибутку.
26. Норма прибутку.
27. Функції прибутку. Економічна роль прибутку.
28. Гранична норма технологічного заміщення.
29. Ізокванта.
30. «Нормальний прибуток» як одна із складових витрат втрачених можливостей.
31. Визначення витрат виробництва.
32. Витрати в короткостроковому періоді.
33. Витрати в довгостроковому періоді.
34. Суть конкурентних відносин. Умови виникнення та наслідки конкуренції.
35. Модель олігополії.
36. Види та способи конкурентної боротьби.
37. Довгострокова конкурентна рівновага і пропозиція товарів.
38. Цінова дискримінація.
39. Поняття монополістичної конкуренції. Ознаки монополістичної конкуренції.
40. Сутність і види монополізму.
41. Попит, закон попиту та його графічне зображення.
42. Закон пропозиції: зміст та графічне зображення.
43. Взаємодія попиту та пропозиції. Ціна ринкової рівноваги.
44. Витрати виробництва та їх структура.
45. Фактори виробництва, їх роль і оцінка.
46. Пропозиція праці, її сукупний характер. Заробітна плата як основний чинник пропозиції.
47. Капітал як фактор виробництва довготривалого користування. Основний і оборотний капітал.
48. Ринки землі. Розташування, використання землі і земельна рента.
49. Ринок природних ресурсів. Формування ціни на ринку природних ресурсів.
50. Суспільне відтворення. Види суспільного відтворення: просте, звужене, розширене.
51. Економічне зростання. Типи економічного зростання
52. Зміст окремих показників у системі національних рахунків (СНР).
53. Методи обрахування ВВП .
54. Промислові цикли: суть та види.
55. Безробіття: суть, види та наслідки.
56. Інфляція: причини, типи та форми проявлення. Вимірювання інфляції.
57. Державне регулювання економіки.
58. Етапи розвитку світового господарства.
59. Поняття глобалізація. Протиріччя глобалізації економіки.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білецька Л.В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: Навчальний посібник/ Л.В. Білецька. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 652 с.
2. Гальчинський А.С. Основи економічних знань. Навчальний посібник. /А.С.Гальчинський, П.С.Єщенко, Ю.І.Палкін. – К.: Вища школа, 2002.
3. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: Навчальний посібник/ С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – К.: Знання, 2006. – 481 с.
4. Добсон С. Основы экономики: Учебное пособие/ С. Добсон, С. Полфреман. – Мн.: Экоперспектива, 2004. – 336 с.
5. Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія. Економічна нобелелогія: Навчальний посібник / М.В. Довбенко. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 336 с.
6. Економіка: Навчальний посібник /За ред. С.В.Степаненка. – К.: КНЕУ, 2001.
7. Економічна теорія. Політекономія. Підручник /За ред. В.Д.Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2006.
8. Економічна теорія і політекономія. Навчальний посібник / За ред. В.Д.Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2010.
9. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. О.З.Ватаманюка. – К.: ВЦ «Академія», 2011.
10. Загальна економіка. Підручник для 10-11 класів середніх загальноосвітніх закладів. /За ред. І.Ф.Радіонової. – 6-тє вид., доп. і перероб. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2009.
11. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблема и политика. / Пер. с англ. – К.: ХаГар, 2000.
12. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: Пер. с англ. 14-го изд./ К.Р. Макконелл; С.Л. Брю. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 972с.

13. Мочерний С.В. Основи економічної теорії: Навчальний посібник/ С.В. Мочерний, О.А. Устенко. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 504 с.
14. Мэнкью Н.Г. Принципы экономики. – 2-е изд., сокращ.. – СПб.: Питер, 2001.
15. Національна економіка: Навчальний посібник / В.В.Прядко. – К.: Знання, 2011.- 296 с.
16. Основи економічної науки: навчальний посібник для самостійної підготовки до курсового екзамену з економічної теорії / Н.П.Мацелюх (та інш.). – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 324с.
17. Основи економічної теорії. Посібник. /В.О.Рибалкін, М.О.Хмелевський, Т.І.Біленко, А.Г.Прохоренко. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002.
18. Самуэльсон П. Экономика/ П.Самуэльсон, В.Д.Нордхаус. – М.: Вильямс, 2003. – 688 с.
19. Ткаченко Н.О. Політична економія. Економічна теорія: Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей коледжу. – К.: УЕП «КРОК», 2009. – 355 с.
20. Фишер С. Экономика: Учебник. /С.Фишер, Р.Дорнбуш, Р.Шмалензи. – Москва: Дело ЛТД, 1993.

Критерії оцінювання відповідей на вступному випробуванні

Комплексний іспит з фаху проводиться в усній формі.

На екзамен виносяться вузлові питання курсу, що потребують творчої відповіді та уміння використовувати отримані знання.

Екзаменаційний білет складається із 2 теоретичних питань відповідь на кожне з яких оцінюється за шкалою від 2 до 5 балів (від 1 до 12 балів) залежно від показаного рівня знань.

Рівень досягнень	Оцінка (5 бальна шкала)	Оцінка (12 бальна шкала)
відмінно	5	10-12
добре	4	7-9
задовільно	3	4-6
незадовільно	2	1-3

Відповідь на екзаменаційне питання, яка оцінюється в 5(10-12) балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) бути повною та розгорнутою;
- 2) містити всі необхідні для розкриття змісту питання категорії та поняття;
- 3) втілювати творчі здібності студента у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;
- 4) при необхідності забезпечення повноти змісту містити порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів, знання історії виникнення та еволюції таких теорій;
- 5) бути демонстрацією здатності студента висловити та аргументувати власну думку та дотриматися власного стилю викладу матеріалу;

Відповідь на питання оцінюється у 4(7-9) бали, якщо:

1) у відповіді не забезпечено виконання хоча б одного з пунктів, вказаних вище стосовно відповіді на найвищий бал (якщо таке виконання явно потрібне для належного розкриття питання)

або

2) при розкритті змісту питання в цілому за зазначеними вимогами зроблені помилки, зокрема, не повністю розкрито суть економічних категорій та законів.

Відповідь на питання оцінюється в 3(4-6) бали, якщо:

1) у відповіді не здійснено виконання двох пунктів, вказаних вище стосовно відповіді на найвищий бал (якщо таке виконання явно потрібне для належного розкриття питання) або

2) присутні недоліки, які описані у додатковому критерії для негативної оцінки питання у 4(7-9) бали;

3) тези та висновки, зроблені під час відповіді, лише частково обґрунтовані;

4) характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає екзамен, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді;

Відповідь на питання оцінюється в 2(1-3) бали, якщо кількість недоліків перевищує параметри відповіді на 3(4-6) бали, або якщо відповідь дана не на поставлене у білеті питання.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку тощо) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.